

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

The Development Model of the Excellence School Management Based Philosophy of
Sufficiency Economy, Ban Pongpuey School, Bueng Kan Primary Education Area Office

เทพิน เศรษฐบุดี

Tapin Setthabodee

โรงเรียนบ้านโป่งเปือย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Ban Pongpuey School, Bueng Kan Primary Education Area Office

E-mail: tapin1020@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5194-7275>

Received 09/09/2022

Revised 12/09/2022

Accepted 12/09/2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการในการบริหารจัดการสถานศึกษาจากการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน และอยากให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนจึงได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมประชุม เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) สร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลการดำเนินงานตามแบบแผนการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 50 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 300 คน แบ่งการดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับแบบแผนการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโป่งเปือย มี 2 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบัน

[285]

เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโรงเรียนต้นแบบ (Best practice) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนพระราชทานและตัวแทนกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน รวม 16 คน **ระยะที่ 2** สร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในขั้นตอนนี้เป็นการร่าง สร้าง และพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 6 ขั้นตอนคือ 1) นำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบัน จากระยะที่ 1 มาเป็นพื้นฐานของการสร้างเครื่องมือเพื่อสร้างรูปแบบ 2) สร้างแบบสอบถามระดับการปฏิบัติ เกี่ยวกับรูปแบบ จากนั้นนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล 3) วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของรูปแบบ นำมาวิเคราะห์ด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทั้ง วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งครอบคลุมมิติของระบบสามด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) 4) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 5) กำหนดโครงสร้าง รูปแบบ และดำเนินการยกร่างรูปแบบ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปทดลอง ใช้ในการพัฒนาโรงเรียน 6) ตรวจสอบความตรงและความเหมาะสมของรูปแบบโดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำแนวทางการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน **ระยะที่ 3** ทดลองใช้รูปแบบโดยการนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนบ้านโป่งเปือย ทดลองใช้ 2 รอบ ในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 โดยได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานในการปฏิบัติตามรูปแบบ และ**ระยะที่ 4** ประเมินผลความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามความคิดเห็น มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.39-0.85 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการสร้าง ข้อสรุปแบบอุปนัย **ผลการวิจัยพบว่า** (1) สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนา บุคลากร ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การ วิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ส่วนด้านองค์ประกอบเชิงระบบของรูปแบบ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) ปัจจัยกระบวนการ และ 3) ปัจจัยผลผลิต (2) รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของ

[286]

เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ซึ่งมีผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร มีค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 520.863 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin เท่ากับ 0.783 จึงกล่าวได้ว่าดัชนีชี้วัดขององค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มีความสัมพันธ์เหมาะสมกันดีมาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ 2) กระบวนการ มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 758.843 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin เท่ากับ 0.791 จึงกล่าวได้ว่าดัชนีชี้วัดขององค์ประกอบด้านกระบวนการ มีความสัมพันธ์เหมาะสมกันดีมาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ 3) ผลผลิต มี 1 องค์ประกอบย่อย คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน (Result) มีค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 458.604 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin เท่ากับ 0.808 จึงกล่าวได้ว่าดัชนีชี้วัดขององค์ประกอบด้านปัจจัยผลผลิต มีความสัมพันธ์เหมาะสมกันดีมาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ได้รับการพัฒนาตาม 6 กลยุทธ์ สูงขึ้น และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (4) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และ ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา; การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

In this research, the researcher surveyed the need for institutional management from the meeting of stakeholders, so it was concluded that learners can learn in a variety of ways according to their interests and potential. and would like the school to have quality and excellence in accordance with the philosophy of sufficiency economy. The researcher, as a school administrator, therefore invited all stakeholders to attend the meeting in order to use the research results as a guideline for further development of educational management. This research aims to: (1) Study the state of educational institution management towards excellence

[287]

.....

in accordance with the philosophy of sufficiency economy. (2) Create and develop a model for the development of educational institution management towards excellence in accordance with the philosophy of sufficiency economy. (3) Experimental model of educational institution management development towards excellence in accordance with the philosophy of sufficiency economy. And (4) to study the satisfaction of those involved in the performance according to the model of educational institution management development towards excellence according to the philosophy of sufficiency economy. This study was conducted at Ban Pong Pue School under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office using Mixed Methods Research. The sample group used in this research consisted of 50 schools which are educational opportunity extension schools under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, 50 schools, There are 300 informants. The tools used for data collection were Document Analysis, Unstructured Interview, and Opinion Questionnaire. The statistics used to analyze the data are frequency, percentage, mean, standard deviation. Reference statistics include Confirmatory Factor Analysis using statistical software packages. And analyze the qualitative data with Content analysis and Analytic inductive. The results showed that: (1) The state of educational institution management towards excellence in accordance with the Sufficiency Economy Philosophy found that there were seven relevant components in management, namely: Strategic Leadership, focusing on personnel development, curriculum and teaching and learning management, student development activities, measurement, analysis and knowledge management, stakeholder-focused students, and operational results. There are three systemic components of a model: (a) input factors, (b) process factors, and (b) output factors. (2) The model for the development of educational institution management towards excellence in accordance with the philosophy of sufficiency economy consists of 3 main components as follows; (a) Input has two sub-components: (1.1) Strategic Leadership, (1.2) Focus on Personnel Development. (b) The process has 4 sub-components: (2.1) Curriculum and Instructional Management, (2.2) Student Development Activities, (2.3) Measurement Analysis and Knowledge Management, (2.4) Student Focus. stakeholders, (c) Output has one subcomponent, which is the result of the operation. (3) The results of the experimental use of the model for improving the management of educational institutions towards excellence according to the philosophy of sufficiency economy showed that schools had higher performance developed according to 6 strategies, and students have higher academic achievement. (4)

[288]

Satisfaction of those involved in the performance according to the model of educational institution management development towards excellence according to the philosophy of sufficiency economy, That is to say, both administrators, teachers, basic education committees, students, and parents were satisfied at the highest level.

Keywords: Development; Excellence School Management; Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมาก การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ประเทศไทยจึงต้องเร่งพัฒนาปัจจัยยุทธศาสตร์ทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ จากการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 1-3) ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันมีผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากและต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ที่กำหนดให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 การบริหารการศึกษาต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นพลวัตเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการทุกระดับให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ค-จ) ซึ่งการยกระดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานของการศึกษานั้นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นนักเรียนทุกคนจึงควรได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นเลิศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนากระบวนการศึกษาไปสู่ระบบการศึกษาที่มีศักยภาพสูง (High performing Education System) ประเด็นสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา คือ การที่มีโรงเรียนดีมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: 53) ภายใต้รูปแบบการบริหารการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อมุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศ เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ความเป็นเลิศและเกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันและได้มาตรฐาน (นัฐยา พิพัฒน์ นราธร และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ, 2561: 225) ดังนั้น สถานศึกษาที่เป็นเลิศจึงเป็นเป้าหมายของทุก

[289]

.....
สถานศึกษาที่ต้องการผู้นำที่มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน นำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559: 1)

แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาชาติยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิกุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategies) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560: จ-ฉ) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก มีแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558: 24) โดยกำหนดนโยบายที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยอัญเชิญมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองได้ คนส่วนใหญ่พอมี พอกิน พอใช้ พออยู่ ในการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และมีคุณธรรมกำกับความรู้เป็นกรอบในการดำรงชีวิต และเป็นพลเมืองดีของชาติ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านศึกษานั้น คือ การดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติภารกิจ เช่น การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณการศึกษา การจัดสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อที่ท้ายที่สุดแล้วเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิถีปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต เพื่อผลให้เกิดการปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็กและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัยพอเพียงเพื่อจะได้อำนาจตน และดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ การขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงนั้นมีสถานศึกษาพอเพียงหลายแห่งที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในการพัฒนาไปสู่สถานศึกษาพอเพียง ซึ่งมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเหล่านี้โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และดำเนินการโดยเน้นความสมัครใจ การถอดบทเรียน และการสร้างเครือข่ายผ่านตลาดนัดวิชาการ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังจากที่มีการดำเนินการ

[290]

ระยะหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมกับหลายงานพัฒนาเครื่องมือประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา รวมถึงขั้นตอนวิธีการประเมิน ตลอดจนพัฒนาและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินจากส่วนกลาง โดยมีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560: 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559ก: 2 -3) ที่กล่าวว่าหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การสร้างและพัฒนาคนไทยเพื่ออนาคตของประเทศ สร้างคนไทยให้เป็นคนดีและคนเก่ง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เน้นการอ่านออก เขียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนอนาคตที่ดีของตนเองได้ รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของคนไทย และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก

ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง และจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับในโรงเรียนเดียวกัน คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงมีความยากลำบากกว่าทุกระดับการศึกษา กอปรกับปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในปัจจุบันอีกหลายประการ ทั้งปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนในด้านสถานที่ ห้องเรียนห้องปฏิบัติการ ห้องฝึกงานไม่เพียงพอ ขาดแคลนงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ที่ดี บางโรงเรียนอยู่ห่างไกลความเจริญ และการขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ หรือผู้ด้อยโอกาสเป็นการศึกษาสำหรับมวลชนถือว่ามีความสำคัญมาก หากคุณภาพทางการศึกษาด้อยลงไปก็จะส่งผลให้เกิดความด้อยคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความล้ำค่าและล้ำหลังในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ (พัชรินทร์ โคตรสมบัติ, 2558: 30) ซึ่งที่ผ่านมาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้รับการติดตามและประเมินผลมาโดยตลอด จนประสบความสำเร็จในด้านปริมาณของผู้เรียนมากขึ้น แต่ในทางกลับกันด้านคุณภาพทางการศึกษากลับพบว่าอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยหลักการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ (Vision) ของแผนการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ.2560 และเพื่อให้โรงเรียนดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าของการเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมบนพื้นฐานตามศักยภาพของพื้นที่ ให้สามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริง (สุพรรณษา กรอกสำโรง, 2563: 33-34)

[291]

ประเทศที่พัฒนาแล้วมีการนำระบบคุณภาพการบริหารจัดการมาใช้ทั้งในภาครัฐและเอกชนเพื่อให้มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศการบริหารจัดการระบบคุณภาพในระดับมาตรฐานโลก มีรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award--MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์โดยเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น Australian Business Excellence Award (ABEA) ของประเทศออสเตรเลีย Singapore Quality Award (SQA) ของสิงคโปร์สำหรับประเทศไทยนั้น เรียกรางวัลนี้ว่า Thailand Quality Award (TQA) โดยมีสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการประเมิน รางวัล Thailand Quality Award (TQA) เริ่มในแวดวงธุรกิจและพัฒนามาสู่ระบบราชการ ในด้านการศึกษาได้มีการริเริ่มนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในสถาบัน และสถานศึกษาต่าง ๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เพื่อช่วยให้มีการทำความเข้าใจและปรับใช้ในวงการศึกษาเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน โดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบสู่ความเป็นเลิศและได้มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, : 28-43) แต่เนื่องจากสภาพปัจจุบันปัญหาของคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ยังไม่ได้มาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ จึงต้องเร่งหาแนวทางในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ ยังไม่มีการศึกษาถึง กลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความเป็นเลิศโดยตรง เพราะแม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศอยู่บ้าง เช่น จงรักษ์ ศรีทิพย์ (2560, : 201) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ญฐมนต์ ชาญเชิงคำ (2561, : 87) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธิภา เหล็กคงสันเทียะ (2564, : 205) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มังโสธ หมดะเต๊ะ (2562, : 89) ศึกษาเรื่องการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ราตรี ศรีไพรวรรณ (2556, : 182) ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา และอร่าม วัฒนะ (2561, : 55) ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ประสบปัญหาการบริหารจัดการการศึกษาตามบริบทดังกล่าวข้างต้นแล้ว อีกทั้งยังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชนที่อพยพมาจากจังหวัดอื่นและจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อมาตั้งรกรากอยู่ร่วมกันในเขตบริการทั้ง 7 หมู่บ้านของโรงเรียน จึงเกิดการขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรมการดำรงชีวิตจากต่างพื้นที่ วิถีชีวิตของการอยู่ร่วมกันในครอบครัวจึงเปลี่ยนแปลงไป ในบางครอบครัวก็ไปทำงานต่างจังหวัด

[292]

หรือต่างประเทศ บางครอบครัวก็ทำงานในตอนกลางคืนพักผ่อนตอนกลางวันเป็นอาชีพชาวสวนยางพารา บางครอบครัวพ่อแม่ก็หย่าร้างกัน ทำให้การปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวมีน้อยมากพ่อแม่ปล่อยให้บุตรอยู่กับปู่ย่าตายายที่มีอายุมากหรืออยู่กับคนอื่น ซึ่งการดูแลก็ตามสภาพความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ผู้เรียนขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่ง และขาดแคลนปัจจัยในการดำรงชีวิต

จากสภาพปัญหา และผลกระทบข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สำรวจความต้องการในการบริหารจัดการสถานศึกษา จากการประชุมนักเรียนในกิจกรรมเรียนรู้ธรรมะทุกวันศุกร์ จากการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนและการประชุมผู้ปกครองรายชั้นเรียน อีกทั้งการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และการประชุมในหมู่บ้านร่วมกับผู้นำชุมชน ฝ่ายการเมืองการปกครอง จึงได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลายตามความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน และอยากให้โรงเรียนมีคุณภาพ มีความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนจึงได้เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วมประชุมโดยนำแนวทางการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการประชุม โดยให้รับรู้การขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และนำสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ข้อสรุป คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ทั้งครูและผู้บริหารต้องเรียนรู้การทำงานในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง โดยมุ่งที่การพัฒนาการศึกษาตามความถนัดความสนใจของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาเป็นหลัก เพราะการจัดการศึกษาที่ดีไม่มีวิธีการใดที่ถูกต้องหรือดีที่สุด แต่ต้องปรับวิธีการให้สอดคล้องกับบริบทสามารถปรับปรุงได้ตลอดเวลา และได้แบ่งผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความถนัดและสนใจทางด้านวิชาการ กลุ่มที่มีความถนัดและสนใจทางด้านอาชีพและกีฬา ให้ได้เลือกเรียนตามกิจกรรมที่ตนเองสนใจนอกจากการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

[293]

4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ซึ่งในแต่ละระยะมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1.2 ศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโรงเรียนต้นแบบ (Best practice) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนพระราชทานและตัวแทนกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 4 โรงเรียน รวม 16 คน เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเกณฑ์คือ 1) เป็นโรงเรียนพระราชทานย้อนหลัง ไม่เกิน 3 ปีหรือโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (ศร.) 2) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยใช้การสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Inductive)

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ในขั้นตอนนี้เป็นการร่าง สร้างและพัฒนารูปแบบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อกำหนดรูปแบบผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันจากระยะที่ 1 มาเป็นพื้นฐานของการสร้างเครื่องมือเพื่อสร้างรูปแบบ

[294]

2.2 ดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว คือ การสร้างแบบสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จากนั้นนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 50 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารหรือรองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย 4 ฝ่าย และครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสิ้น 300 คน

2.3 วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นนามบัญญัติด้วยสถิติขั้นพื้นฐานในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนข้อมูลที่มีลักษณะเป็นมาตราอัตราส่วน (Ratio Scale) วัดได้จากแบบสอบถามระดับการปฏิบัติชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำมาวิเคราะห์ด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครอบคลุมมิติของระบบสามด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output)

2.4 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อต้องการทดสอบว่าตัวองค์ประกอบนี้ตรงกับโมเดลหรือตรงกับทฤษฎีที่มีอยู่หรือไม่ แล้วทำการสรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

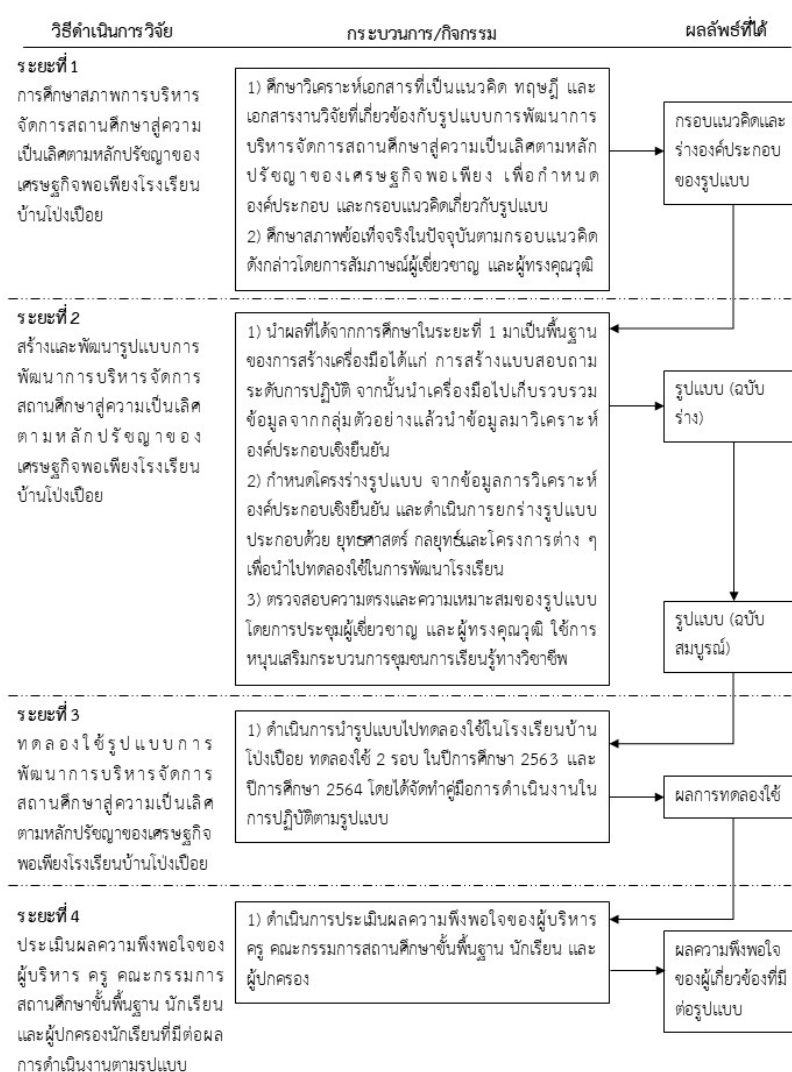
2.5 กำหนดโครงร่างรูปแบบ จากข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และดำเนินการยกร่างรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปทดลองใช้ในการพัฒนาโรงเรียน

2.6 ตรวจสอบความตรงและความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 12 คน ผู้แทนผู้ปกครองเครือข่ายจำนวน 22 คน ตัวแทน คณะกรรมการนักเรียนจำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน โดยนำแนวทางการหนุนเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน การได้มาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้จากการเลือกแบบเจาะจง

[295]

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ การดำเนินการในระยะนี้เป็นกรนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนบ้านโป่งเปือย ทดลองใช้ 2 รอบ ในปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 โดยได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานในการปฏิบัติตามรูปแบบ

ระยะที่ 4 ประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้ประเมินใช้ข้อมูลในปีการศึกษา 2564

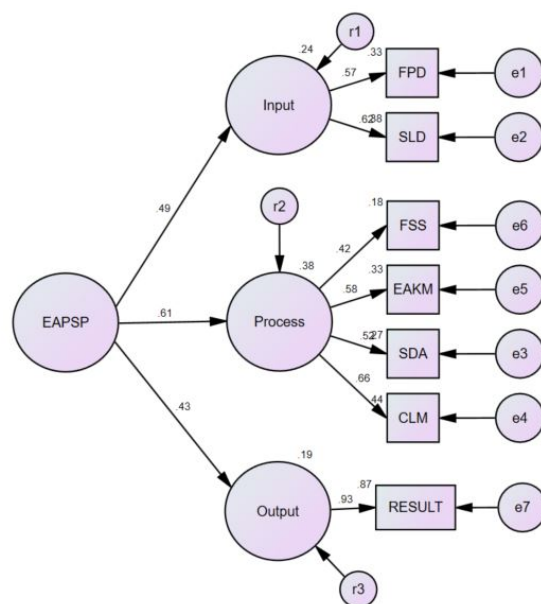
แผนภาพที่ 1 สรุปขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ได้จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ส่วนด้านองค์ประกอบเชิงระบบของรูปแบบ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) ปัจจัยกระบวนการ และ 3) ปัจจัยผลผลิต

วัตถุประสงค์ที่ 2 รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยการนำข้อมูลแบบสอบถามมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Confirmatory Factor Analysis: SCFA) มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของสภาพการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์ในส่วนนี้มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) ปัจจัยกระบวนการ (Process) และปัจจัยผลผลิต (Output) และมี 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ

chi-square=4.695, df=12, chi-square/df= .391, P-value= .967, RMSEA= .000, CFI=1.000, TLI=1.071, GFI= .996, AGFI= .990, RMR= .010, HOELTER=1340.000

แผนภาพ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่ 2 EAPSP

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 EAPSP

องค์ประกอบ	λ	S.E.	C.R.	P	R ²
ปัจจัยนำเข้า (Input)					
ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (SLD)	0.617	<->	<->	<->	0.381
ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร (FPD)	0.574	0.414	2.541	0.011*	0.330
ปัจจัยกระบวนการ (Process)					
ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (CLM)	0.663	<->	<->	<->	0.440
ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (SDA)	0.517	0.136	5.691	<0.001***	0.268
ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (EAKM)	0.578	0.155	6.225	<0.001***	0.334
ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (FSS)	0.425	0.143	5.246	<0.001***	0.180
ปัจจัยผลลัพธ์ (Output)					
ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน (Result)	0.931	<->	<->	<->	0.867

[298]

องค์ประกอบ	λ	S.E.	C.R.	P	R ²
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่ 2					
ปัจจัยนำเข้า (Input)	0.487	0.321	2.195	0.028*	0.237
ปัจจัยกระบวนการ (Process)	0.614	0.419	2.066	0.039*	0.377
ปัจจัยผลผลิต (Output)	0.431	<->	<->	<->	0.186
ค่า $X^2=4.695$, $X^2/df=0.391$, $df=12$, $p=0.967$, $CFI=1.000$, $GFI=0.996$, $AGFI=0.990$, $RMSEA=0.000$					

<-> หมายถึง พารามิเตอร์บังคับจึงไม่รายงานค่า S.E., C.R., และ p,

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

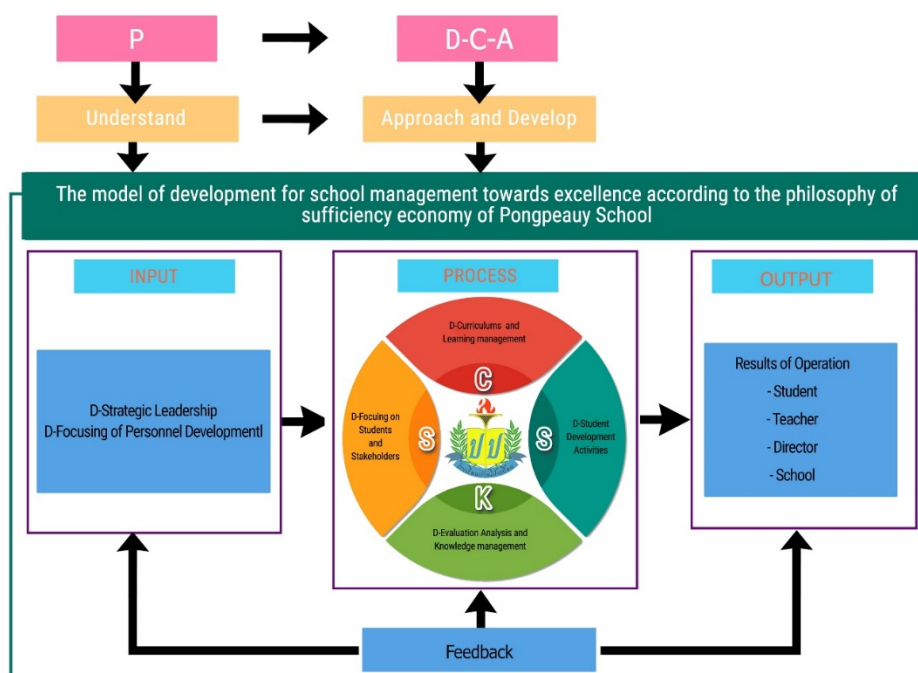
จากภาพประกอบและตารางพบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ของสภาพ การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย มี 7 องค์ประกอบย่อยในอันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอันดับที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.425 ถึง 0.931 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) มีค่าตั้งแต่ 0.180 ถึง 0.440 มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) ปัจจัยกระบวนการ (Process) และปัจจัยผลผลิต (Output) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอันดับที่ 1 อยู่ระหว่าง 0.431 ถึง 0.614 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) มีค่าตั้งแต่ 0.186 ถึง 0.377 และผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่า $X^2=4.695$, $X^2/df=0.391$, $df=12$, $p=0.967$, $CFI=1.000$, $GFI=0.996$, $AGFI=0.990$, $RMSEA=0.000$ สรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ได้รับการพัฒนาตาม 6 กลยุทธ์ สูงขึ้น และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

[299]

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้จากการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงเรียนบ้านโป่งเปือย โดยอาศัยหลักการแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหาร การศึกษา เพื่อปรับการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่การบริหารเชิงระบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกระบวนการผลิตทางการศึกษาในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยกลไกการพัฒนานั้นจะ ประกอบไปด้วย **ปัจจัยนำเข้า** ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร กระบวนการ ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การวิเคราะห์และ การจัดการความรู้ และด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย **ผลผลิต** ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ได้แก่ ผู้เรียน บุคลากรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และสถานศึกษา ซึ่งกระบวนการดำเนินการจะประกอบ ไปด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) บนพื้นฐาน หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยใช้การประเมินผล ด้วยการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล อย่างเป็นระบบ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหาร และการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทั้งหมดอยู่บนความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายเป็นสำคัญ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบคือผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และมี

ความมุ่งมั่นในการพัฒนาบุคลากรโดยเป้าหมายหลักคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และการมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพนักเรียน ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความพึงพอใจ ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังจากนำไปทดลองใช้นั้นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโป่งเปือย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตลอดทั้งประเทศชาติบ้านเมืองในโอกาสต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร 2) ปัจจัยกระบวนการ ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 3) ปัจจัยผลลัพธ์ ประกอบด้วย ด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ทั้งนี้สถานศึกษาเป็นแหล่งศึกษาให้บริการทางการศึกษาที่สำคัญในชุมชน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องค้นหาวิธีการหรือแนวทางการบริหารที่มีกระบวนการที่เป็นระบบครบวงจรที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก สอดคล้องกับอร่าม วัฒนะ (2561: 55) กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณภาพครู 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) เครือข่ายความร่วมมือ 5) คุณภาพนักเรียน 6) การบริหารจัดการ และ 7) การพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมโลกมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น จนเป็นสภาพไร้พรมแดน มีการพัฒนาเทคโนโลยีและการพัฒนาคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ทัดเทียมกัน โดยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะ

[301]

ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 และมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศควรดำเนินการตามองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ซึ่งครอบคลุมภารกิจและเป้าหมายสำคัญของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สมกิต บุญยะโพธิ์ (2557: 80) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศพบว่าองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกัลลิกา ศรีหาสาร (2561: 237) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่า มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามี 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา 5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล 6) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา และ 7) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าผลการสร้างและพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงระบบที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่เรียงตามลำดับ ความสำคัญมากที่สุด คือ 1) ด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากสำหรับการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สอดคล้องกับจรงค์ ศรีทิพย์ (2560: 201) กล่าวว่าการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมี 8 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) การนิเทศ ติดตามและประเมินผล 6) การจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี 7) การวางแผนกลยุทธ์และ 8) กระบวนการบริหารจัดการ ทั้งนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีและการมุ่งเน้นผู้เรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการมีส่วนร่วม และการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญ

[302]

ที่สุดที่จะเป็นกลไกในการบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถ และทักษะการบริหารจัดการที่วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบจะทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารต้องการวางแผนกลยุทธ์ เพราะว่าความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนจะต้องมีการวางแผนโดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้กระบวนการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) โดยเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบน้อยมากที่สุด คือ 1) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระ ทุกชั้นปีและบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะกับวัยและบริบทของโรงเรียนเพื่อปลูกฝังหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงจุดมุ่งหมายของการพัฒนา สอดคล้องกับสมศักดิ์ศรี ชราศรี (2562: 217) กล่าวว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อาจเนื่องมาจากที่กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2564: 83) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญคือด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้บริหารต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระมีการวัดและประเมินผลนิเทศติดตามและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง

2.3 องค์ประกอบด้านผลผลิต (Output) มีองค์ประกอบน้อย คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ ผลงานการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาจะต้องสามารถปรากฏภาพความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านผู้เรียนนั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและเพื่อยกระดับคุณภาพไม่ให้หยุดนิ่งหลังจากได้รับการประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียงแล้ว สอดคล้องกับคำตัน จันทะวงษา (2559: 101) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านผลลัพธ์ภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสกว เดือน ควันไชย (2560: 67) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ผลการศึกษา

[303]

พบว่าระดับสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาด้าน ผลลัพธ์และภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนากานต์ กาหลง (2560: 94) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 ผลการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าการทดลองใช้รูปแบบ ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารศึกษาเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ ของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับวีระ บัวผัน (2564: 157-158) ผลการพัฒนา รูปแบบการพัฒนามาตรฐานองค์การสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลผลิต และเงื่อนไขสู่ความเป็นเลิศ สุชาติ ผู้มีทรัพย์ (2556: 12) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 2 ผลการวิจัย พบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ 1) หลักการพัฒนา 2) วัตถุประสงค์และตัวชี้วัดการพัฒนา 3) สมรรถนะที่ต้องการพัฒนา 4) ระบบและกลไกการพัฒนา 5) ผลผลิตการพัฒนา 6) ประเมินผลการพัฒนา และ 7) ข้อมูลป้อนกลับ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Bardo, J. W. & Hartman, J. J. (1982) ที่ได้กล่าวว่า รูปแบบ ประกอบด้วยรายละเอียดตามน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ นั้น ๆ เช่น รูปแบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิดเป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับจากสภาพแวดล้อม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามผู้ตอบ แบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระบวนการดำเนินการของรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นระบบที่สอดคล้องเหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการ พัฒนาอย่างรอบด้าน โรงเรียนมีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารให้ ความสำคัญกับการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มี

[304]

ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เกิดการคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ นภาพร มูลเมือง (2564: 79) กล่าวว่า ความพึงพอใจที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนพานทองสาธิตปฐมภูมิ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับจุฑามาส พัฒนศิริ (2562: 100) ที่ได้วิจัยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 พบว่าความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยที่ค้นพบในครั้งนี้เป็นรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงเรียนบ้านโป่งเปือย โดยใช้ 6D Model ในการขับเคลื่อน ซึ่งกลไกการพัฒนานั้นจะประกอบไปด้วย 1. ปัจจัยนำเข้า-การวางแผน(P) 2. กระบวนการ-การปฏิบัติ(D)- การตรวจสอบ (C) และการปรับปรุง (A) อยู่บนพื้นฐานของหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ได้ผลผลิตเป็นผลลัพธ์จากการดำเนินงาน และรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลับไปพัฒนาการดำเนินงานต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้

ด้านนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาโดยตรง ควรนำรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ และพิจารณาประกอบกับการตัดสินใจเลือกรูปแบบในการบริหารงานเพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาได้จริง โดยเน้นแนวคิดเรื่องการบริหารสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและให้การสนับสนุนปัจจัยทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมและเพียงพอ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

ด้านการนำไปปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ นี้ไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพจริงของโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาในทุกๆ

.....
ด้าน พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อีกทั้งมีการติดตามประเมินผลในการนำไปใช้เป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นเลิศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยที่ค้นพบในครั้งนี้ ตัวบ่งชี้(Indicator)ที่อยู่ในแบบสอบถามจะเป็นตัววัดว่าคำถามแต่ละข้อว่าเป็นตัวแทนของเรื่องนั้นๆ จริงหรือไม่ องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ในผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ส่วนผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 คือการยุบรวมตัวแปรในผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ให้เป็นตัวแปรสังเกตได้แล้วใช้ทฤษฎีระบบ(ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ ปัจจัยผลผลิต) มาเป็นองค์ประกอบหลักแทน สำหรับประเด็นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การศึกษาวิจัยด้านองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโป่งเปือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ควรมีการศึกษาจากตัวแปรสังเกตได้ในจำนวนที่เหมาะสมและสมดุลกันในทุกๆ องค์ประกอบ

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2553-2557)* ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักพัฒนา กิจการนักเรียนนักศึกษาและกิจการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักปลัดกระทรวง.
- กัลลิกา ศรีหาสาร. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 15(2), 237-248
- คำตัน จันทะวงษา. (2559). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานีเขต 2* .(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จงรักษ์ ศรีทิพย์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 9(1), 201-215

- จุฑามาส พัฒนศิริ. (2560). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต42. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชนากานต์ กาหลง. (2560). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพกลางสังกัดกรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ณัฐมนต์ ขาญเชิงคำ. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.). 24 (3),87-101
- นัฐฐยา พิพัฒน์นราธร และนิษฐ์วดี จิโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 5(1), 223-240
- พัชรินทร์ โคตรสมบัติ. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์. 7(8), 190-203
- พุดธิภา เหล็กคงสันติเยะ. (2564). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 7(1),205-223
- มังโสด หมดะเต๊ะ. (2562). การบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. วารสารราชชนกนรินทร์. 16 (36), 89-100
- ราตรี ศรีไพรวรรณ (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา. คณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระ บัวผัน. (2564). รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมองค์การสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6(1), 145-161
- ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). คู่มือวิทยากรในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง Version3.3. กรุงเทพฯ :ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- สกาเตือน ควันไชย. (2560). สภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2559). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง "แผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา.
- สมกิต บุญยะโพธิ์. (2557). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 6(2), 80-95
- สมศักดิ์ศรี ชราศรี. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 6(1), 203-222
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลา เรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข. เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12 (พ.ศ. 2560-2564). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- สุชาติ ผู้มีทรัพย์. (2556). รูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกเขตชุมชนเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 2. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุพรรณ กรอกสำโรง. (2563). ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดระนอง. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. 11(1), 32-40
- อร่าม วัฒน. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ. 7(1), 55-71.
- Bardo, J. W. & Hartman, J. J. (1982). *Urban sociology: A systematic Introduction*. New York: F. E. Peacock.